

การจัดสวัสดิการกรณศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

โดย

นางสาวสุวรรณี ชมภูจันทร์
ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6ว

ผู้ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
กระทรวงแรงงาน

ว 12.05.6
ท8750
2547
ผ.2

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน

08897

เอกสารผลงาน การจัด

๑๖

คำนำ

เป้าประสงค์สำคัญประการหนึ่งของการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคเอกชน คือ ต้องการให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จบรรลุผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผลตอบแทนที่จะให้แก่บุคคลในองค์กรจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผลตอบแทนนอกจากจะเป็นในรูปของตัวเงิน เงินเดือนค่าจ้างแล้วยังมีสิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่องค์กรจัดให้แก่บุคคลในองค์กร คือ **สวัสดิการ**

ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ โดยศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจ และให้สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ในฐานะองค์กรภาครัฐและบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในฐานะองค์กรภาคธุรกิจ (แม้ปัจจุบันได้แปรรูปเป็นองค์กรมหาชนแล้ว แต่กระบวนการและรูปแบบการจัดสวัสดิการยังคงเหมือนเช่นที่เป็นรัฐวิสาหกิจ) ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เอกสารผลงานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ และสามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดสวัสดิการของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานได้บ้างในอนาคต

สุวรรณี ชมภูจันทร์

สิงหาคม 2547

บทคัดย่อ

การจัดสวัสดิการกรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาเปรียบเทียบ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดพื้นฐานและหลักการ จัดสวัสดิการ รวมถึงลักษณะและรูปแบบการจัดสวัสดิการของภาคราชการและภาครัฐวิสาหกิจ และผู้ศึกษาได้ศึกษาการจัดสวัสดิการขององค์กร 2 องค์กร คือ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นกรณีศึกษา โดยศึกษาจากเอกสาร รายงานทางวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การจัดสวัสดิการของภาคราชการและรัฐวิสาหกิจ มีที่มาจากแนวคิดพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกัน คือ คำนึงถึงปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานของคนในองค์กรเป็นสำคัญ ประกอบกับ นโยบาย งบประมาณหรือเงินทุนในการดำเนินการ และขีดความสามารถในการบริหารจัดการของแต่ละ องค์กรเป็นสำคัญ สำหรับลักษณะและรูปแบบของการจัดสวัสดิการ สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ สวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด และสวัสดิการภายในที่จัดขึ้นเพิ่มเติมจากที่กฎหมายกำหนด และในการศึกษาการจัดสวัสดิการของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน ในกระบวนการบริหาร โดยทั้ง 2 องค์กรมีคณะกรรมการและ มีการกำหนดระเบียบในการจัดสวัสดิการ แต่มีความแตกต่างกันในบางประการ เนื่องจากพื้นฐานใน การจัดสวัสดิการที่มาจากกฎหมายและระเบียบที่แตกต่างกัน และงบประมาณหรือเงินทุนในการดำเนินการ จัดสวัสดิการต่างกัน ตลอดจนนโยบายของผู้บริหาร ทำให้รูปแบบการจัดสวัสดิการมีความแตกต่างกัน

ในการนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดสวัสดิการ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน โดยเสนอให้มีการจัดสวัสดิการแบบมีส่วนร่วม คือ ให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านสวัสดิการต่างๆ (หน่วยงานอื่นที่ไม่ได้รับผิดชอบด้านการจัดสวัสดิการโดยตรง อาจมีส่วนร่วมด้วยได้) และเน้นการ จัดสวัสดิการที่มีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก ตลอดจนการจัดทำแผนงานสวัสดิการสำนักงานปลัดกระทรวง แรงงานอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดกรอบการทำงาน การวางแผน และการบริหารจัดการ ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการสำรวจความต้องการของข้าราชการเจ้าหน้าที่ในสำนักงานปลัด กระทรวงแรงงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดสวัสดิการสำนักงานปลัดกระทรวง แรงงานต่อไป อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นไปได้หรือไม่ประการใด ย่อมขึ้นอยู่กับ นโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มีต่อทางด้านสวัสดิการด้วย

สารบัญ

คำนำ		
บทคัดย่อ		
		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	- ความสำคัญของปัญหา	1
	- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
	- ขอบเขตของการศึกษา	2
	- วิธีการศึกษา	2
	- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2	ความหมาย แนวคิด และทฤษฎีการจัดสวัสดิการ	
	- ความหมายของสวัสดิการและสวัสดิการแรงงาน	3
	- ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ	5
	- แนวคิดการจัดสวัสดิการแรงงาน	8
	- ประเภทและชนิดของสวัสดิการแรงงาน	10
บทที่ 3	การจัดสวัสดิการของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	
	- สวัสดิการของข้าราชการพลเรือน	13
	- การจัดสวัสดิการของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	26
	- งบประมาณในการดำเนินการ	36
	- ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	37
บทที่ 4	การจัดสวัสดิการของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	
	- สวัสดิการของพนักงานรัฐวิสาหกิจ	39
	- การจัดสวัสดิการของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	41
	- งบประมาณในการดำเนินการ	67
	- ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	68
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		